

INSYN
I EU-POLITIKEN

Europeiska
kommissionen

Klimatåtgärder

För en bättre
värld med ett
bättre klimat

En koldioxidsnål ekonomi skapar
tillväxt och nya jobb

INSYN I EU-POLITIKEN

Den här broschyren ingår i serien "Insyn i EU-politiken", som beskriver vad EU gör på sina olika politikområden, varför politiken ser ut som den gör och vilka resultat EU har uppnått.

Broschyrerna hittar du här:

http://europa.eu/pol/index_en.htm

<http://europa.eu/!tJ78KK>

Så fungerar Europeiska unionen
Europa på tolv lektioner
Europa 2020 – EU:s tillväxtstrategi
EU:s grundare

Bank och finans
Bedrägeribekämpning
Budget
Digital agenda för Europa
Ekonomiska och monetära unionen och euron
Energj
Folkhälsa
Forskning och innovation
Gränser och säkerhet
Handel
Havsfrågor och fiske
Humanitärt bistånd och civilskydd
Inre marknaden
Internationellt samarbete och utveckling
Invandring och asyl
Jordbruk
Klimatåtgärder ✘
Konkurrens
Konsumentskydd
Kultur, film och media
Miljö
Näringsliv
Regionalpolitiken
Rättvisa, grundläggande rättigheter och jämlikhet
Skatter
Sysselsättning och socialpolitik
Säkra livsmedel
Transport
Tullar
Utbildning, ungdomsfrågor och idrott
Utrikes- och säkerhetspolitik
Utvidgning

INNEHÅLL

Varför behöver EU en klimatpolitik?	3
Vad kan EU göra?	7
Vad går politiken ut på?	11
Framtiden	15
Läs mer	16

Insyn i EU-politiken Klimatåtgärder

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för kommunikation
Information för allmänheten
1049 Bryssel
BELGIEN

Manuskriptet uppdaterades i november 2014

Omslag och bild på sidan 2:
© iStockphoto/Leonid Spektor

16 s. – 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-41360-5
doi:10.2775/87328

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2014

© Europeiska unionen, 2014
Kopiering är tillåten. För användning eller kopiering av enskilda fotografier krävs tillstånd direkt från upphovsrättsinnehavaren.

Varför behöver EU en klimatpolitik?

Jordens klimat håller på att förändras. Medeltemperaturen stiger på grund av ökade utsläpp av växthusgaser från människors verksamhet. Växthusgaserna släpper in solstrålarna, men håller kvar värmen i atmosfären.

Uppvärmningen får stora konsekvenser runtom i världen. Den gör att glaciärer smälter och havsnivåer höjs. Den har lett till översvämningar eller torka i områden som aldrig tidigare har drabbats. Dessa onormala väderförhållanden påverkar i allt större utsträckning ekonomin, miljön, folkhälsan och vår vardag.

Växthusgaser

Växthusgaserna kallas så eftersom de håller kvar solens värme i atmosfären på samma sätt som glaset i ett växthus. Koldioxid är den viktigaste växthusgasen, och dess koncentration i atmosfären är nu den högsta på minst 800 000 år.

Det internationella avtalet Kyotoprotokollet begränsar industriländernas utsläpp av följande sju växthusgaser:

- Koldioxid (CO_2): bildas vid förbränning av fossila bränslen, trä och annat kolhaltigt material, men tas också upp av växter och träd.
- Metan (CH_4): frisläpps från flera olika naturliga källor och mänskliga verksamheter, bland annat produktion av fossila bränslen, djurhållning, risodling och avfallshantering.
- Dikväveoxid (N_2O): kommer från gödningsmedel, förbränning av fossila bränslen och industriell kemisk produktion där kväve används.
- Fyra typer av fluorerade gaser som utvecklats särskilt för industriellt bruk: fluorkolväten (HCF), perfluorkolväten (PFC), svavelhexafluorid (SF_6) och kvävetrifluorid (NF_3).

Den globala uppvärmningen leder till att polarisen smälter, havsnivåerna höjs och istäcket minskar.

Internationella förhandlingar pågår om ett nytt globalt avtal som ska antas 2015. EU vill se ett nytt protokoll som är långtgående, omfattande och rättsligt bindande för alla.

Exempel på klimateffekter

- *Stigande havsnivåer hotar låglänta önationer och kustsamhällen.*
- *Extrema väderförhållanden äventyrar matproduktionen, särskilt i de fattigaste utvecklingsländerna.*
- *Värmeböljor de senaste tio åren har lett till tiotusentals förtida dödsfall i Europa.*
- *Vatten- och matbrist kan leda till konflikter, svält och flyktingströmmar.*
- *Vissa växt- och djurarter löper ökad risk att utrotas.*
- *Kostnaden för att inte klimatanpassa samhället beräknas bli minst 100 miljarder euro per år fram till 2020 för EU som helhet.*

På tv ser vi ofta bilder på klimatförändringens effekter. Något som inte är lika självklart är hur hälso- och sjukvård och grundläggande infrastruktur påverkas. Begränsade naturresurser, som bristen på vatten, kan också leda till ökande politiska spänningar och konflikter. Den globala uppvärmningen handlar inte bara om smältande isar och hotade isbjörnar. Den påverkar både nuvarande och kommande generationer.

Forskningens betydelse

Klimatfrågan kan väcka starka känslor. En del förnekar klimatförändringen och anser att vi inte behöver införa några åtgärder eller ändra vårt beteende för att minska växthusgasutsläppen. De bortser från vad 97 procent av världens klimatforskare har kommit fram till – att klimatförändringen är ett faktum och att den beror på våra utsläpp av växthusgaser genom till exempel avskogning och förbränning av fossila bränslen som kol, olja och gas. Denna slutsats bekräftas också av de internationellt erkända vetenskapliga bedömningarna av FN:s klimatpanel IPCC, som består av världens främsta experter.

FN:s klimatpanel – IPCC

Klimatpanelen bildades 1988 av FN:s miljöprogram och Meteorologiska världsorganisationen och är det ledande internationella organet för vetenskaplig bedömning av klimatförändringen och dess konsekvenser för miljön och samhället. Klimatpanelen grundar sina bedömningar på tiotusentals studier som publicerats av forskare runtom i världen.

Medeltemperaturen har stigit med omkring 0,8 grader sedan 1880 globalt sett. I Europa har temperaturen dock stigit mer, cirka 1,4 grader. Det finns vetenskapliga belägg för att vi kan få bestående och potentiellt katastrofala förändringar i den globala miljön om den genomsnittliga uppvärmningen överstiger 2 grader jämfört med den förindustriella nivån (eller omkring 1,2 grader över dagens nivå).

Tretton av de fjorton varmaste åren hittills har varit nu på 2000-talet. Nya analyser visar att insatserna runtom i världen inte räcker för att förhindra att temperaturen stiger mer än 3 grader i slutet av detta århundrade. Vi kan till och med få se temperaturökningar på 4 eller till och med 6 grader.

Förnybara energikällor är bra för både miljön och ekonomin.

EU har länge drivit linjen att den globala uppvärmningen inte får bli högre än 2 grader. Det kravet har också erkänts av det internationella samfundet. EU grundar sin politik på vedertagen forskning. Man vill gå i spetsen för det globala klimatarbetet genom till exempel bindande mål för medlemsländerna och initiativ som handeln med utsläppsrätter.

Mellan 1990 och 2012 minskade EU sina växthusgasutsläpp med 19 procent, trots att ekonomin växte med 45 procent. Det innebär att växthusgasintensiteten (dvs. utsläppen i förhållande till BNP) nästan halverades. Alla EU-länder lyckades bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökade utsläpp.

Tidiga åtgärder stimulerar ekonomin

Att förhindra att den globala uppvärmningen överskrider tvågradersmålet är både tekniskt och ekonomiskt möjligt. Ju tidigare åtgärderna sätts in desto effektivare och billigare blir det.

Det är därför som EU fortsätter sitt klimatarbete – trots den ekonomiska krisen och pressen på de offentliga finanserna. Strukturella klimat- och energiåtgärder har bidragit väsentligt till EU:s utsläppsminskningar sedan 2005. Den ekonomiska krisen bidrog till mindre än hälften av de minskade utsläppen under 2008–2012.

Tidiga insatser för att utveckla en koldioxidsnål ekonomi bidrar också till nya jobb och ökar tillväxten genom att stimulera innovation inom ren teknik som förnybar energi och energieffektivitet. Den gröna ekonomin är inte bara en framtidsbransch – den stärker också EU:s energitrygghet och sänker importkostnaderna genom att minska beroendet av importerad olja och gas.

Klimatarbete ger jobb

Många nya jobb har skapats inom sektorn för miljövänliga varor och tjänster, så kallade "gröna jobb", även under den ekonomiska krisen. De gröna jobben i EU ökade från 3 till 4,2 miljoner mellan 2002 och 2011, och med 20 procent under lågkonjunkturen. I juli 2014 lade EU-kommissionen fram en plan för att skapa ännu fler jobb i gröna sektorer.

Internationella klimatinsatser krävs

Eftersom klimatförändringarna inte håller sig inom några landgränser behövs internationella åtgärder. EU spelade en viktig roll i arbetet med FN:s klimatkonvention från 1992 och Kyotoprotokollet från 1997, som begränsar utsläppen av växthusgaser från de utvecklade länderna.

I dag kommer dock över hälften av världens utsläpp från utvecklingsländer. Det internationella samfundet håller därför på att ta fram ett nytt klimatavtal inom FN som kommer att kräva att alla länder tar sitt ansvar. Avtalet kan förhoppningsvis antas 2015 och börja gälla 2020.

EU-kommissionen bidrar till klimatarbetet genom att ...

- ta fram och genomföra klimatpolitiska insatser och strategier,
- företräda EU i internationella klimatförhandlingar tillsammans med ordförandelandet i Europeiska unionens råd,
- genomföra EU:s system för handel med utsläppsrätter,
- övervaka hur EU-länderna uppfyller målen för utsläppsminskningar i sektorer som inte omfattas av utsläppshandeln,
- främja omställningen till en koldioxidsnål ekonomi som bygger på ren teknik,
- genomföra EU:s strategi för klimatanpassning och stödja medlemsländernas åtgärder på området,
- förvalta EU:s budget, varav 20 procent ska gå till klimatåtgärder.

Vad kan EU göra?

EU har hela tiden drivit på klimatarbetet och uppmuntrat omställningen till en koldioxidnsål ekonomi. Arbetet inleddes 1990, då EU lovade att koldioxidutsläppen år 2000 skulle ligga kvar på 1990 års nivå – ett mål som man klarat. Sedan dess har EU infört ett antal åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser, bland annat genom klimatförändringsprogrammet från 2000. Medlemsländerna har också vidtagit särskilda nationella åtgärder.

EU:s ledare har satt upp höga klimat- och energimål för 2020 och EU är först i världen med att anta bindande lagstiftning för att nå målen.

I oktober 2014 antog EU:s ledare en klimat- och energistrategi för 2030 som ska göra EU:s ekonomi och energisystem konkurrenskraftigare, säkrare och hållbarare.

EU har också satt upp långtgående utsläppsmål för 2050.

© iStockphoto/Reunn van den Dries

Alternativ till fossila bränslen kan hjälpa EU att nå sina klimatmål.

Europa 2020-strategin

Klimatarbetet är ett av de fem centrala målen för Europa 2020-strategin för smart och hållbar tillväxt för alla. De särskilda målen för 2020 är 20 procent mindre växthusgasutsläpp, 20 procent förnybar energi och 20 procent högre energieffektivitet.

De två första målen ska nås genom ett klimat- och energipaket med bindande lagar som trädde i kraft i juni 2009.

Lagstiftningen fastställer nationella mål för förnybar energi utifrån EU-ländernas olika utgångslägen och möjligheter att öka produktionen av förnybar energi. Det finns också mål för utsläpp från sektorer som inte omfattas av EU:s utsläppshandel.

De nationella målen för förnybar energi för 2020 varierar från 10 procent för Malta – ett land där den förnybara energin är i sin linda – till 49 procent för Sverige som har en avancerad sektor baserad på bioenergi och vattenkraft. De nationella målen ska tillsammans göra att EU som helhet når 20-procentsmålet och ökar den genomsnittliga andelen förnybar energi, som var 12,5 procent 2010.

Lagstiftning om icke-bindande nationella mål för ökad energieffektivitet antogs 2012.

Mildra och anpassa

Mildra handlar om att minska eller begränsa utsläppen av växthusgaser.

Anpassa handlar om åtgärder för att stärka samhällets förmåga att hantera klimatförändringarna och minimera de negativa effekterna.

Klimat- och energipolitiken till 2030

EU behöver en sammanhållen klimat- och energipolitik för 2020–2030 för att ge investerarna tydliga spelregler och se till att EU-länderna drar åt samma håll.

Den policyram som EU-länderna antog i oktober 2014 kommer att driva på utvecklingen mot en utsläppsnål ekonomi och bekräftar EU:s ambitioner i de internationella klimatförhandlingarna. Målet är att skapa ett energisystem som ger konsumenterna energi till rimligt pris, tryggar EU:s energiförsörjning, minskar vårt beroende av energiimport, minskar växthusgasutsläppen och skapar nya möjligheter för grön tillväxt och gröna jobb.

En central del är det bindande målet att minska EU:s växthusgasutsläpp med minst 40 procent under 1990 års nivå till 2030. För att nå målet krävs en reform av EU:s utsläppshandel.

Förnybar energi är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt, säkert och hållbart energisystem. EU-länderna har enats om att öka andelen förnybar energi till minst 27 procent av EU:s energiförbrukning senast 2030.

Även energieffektivitet är en viktig punkt i strategin för 2030. Länderna har enats om ett vägledande mål på 27 procent i energibesparingar till 2030. Det måste uppnås på ett kostnadseffektivt sätt där man till fullo beaktar utsläppshandelns bidrag till de övergripande klimatmålen. Målet kommer att ses över under 2020 med 30 procent i sikte.

Målen för 2050

För att kunna hålla den globala uppvärmningen under två grader har EU ett långsiktigt mål för 2050. Man är beredd att minska utsläppen med 80–95 procent jämfört med 1990 års nivåer om alla utvecklade länder vidtar liknande åtgärder. För att kunna minska utsläppen så mycket måste EU ställa om till koldioxidsnål ekonomi.

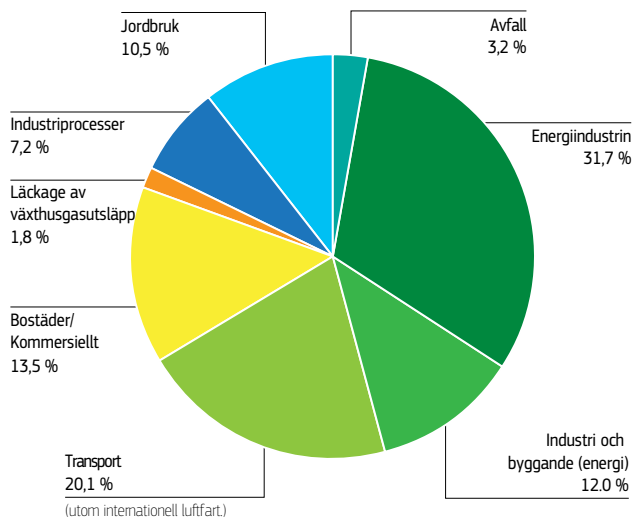
Under 2011 lade kommissionen fram en färdplan för hur EU på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt ska bli en konkurrenskraftig, koldioxidsnål ekonomi år 2050. Färdplanen innehåller också delmål för att mäta framstegen och beskriver hur olika sektorer kan bidra till målet – från elproduktion till jordbruket. Elproduktionen skulle behöva bli nästan helt fri från koldioxidutsläpp. Genom att öka energieffektiviteten kan EU använda cirka 30 procent mindre energi 2050. Ökad användning av lokalt producerad energi minskar också importberoendet, och övergången till en koldioxidsnål ekonomi gör dessutom att luftföroreningarna minskar och därmed även sjukvårdskostnaderna.

Klimatanpassning

Effekterna av klimatförändringarna märks redan. Även om vi lyckas minska utsläppen av växthusgaser betydligt kommer uppvärmningen att fortsätta under årtionden framöver och effekterna från tidigare utsläpp finns dessutom kvar i århundraden. Därför måste vi inte bara minska klimatförändringarna, utan också anpassa oss till dem.

EU har tagit fram en strategi för klimatanpassning som ska stärka vår motståndskraft. Anpassning innebär att förutse de negativa följderna av klimatförändringarna och försöka förhindra eller minimera eventuella skador, eller utnyttja de möjligheter som kan uppstå. Det har visat sig att välplanerade, tidiga anpassningsåtgärder sparar både pengar och liv.

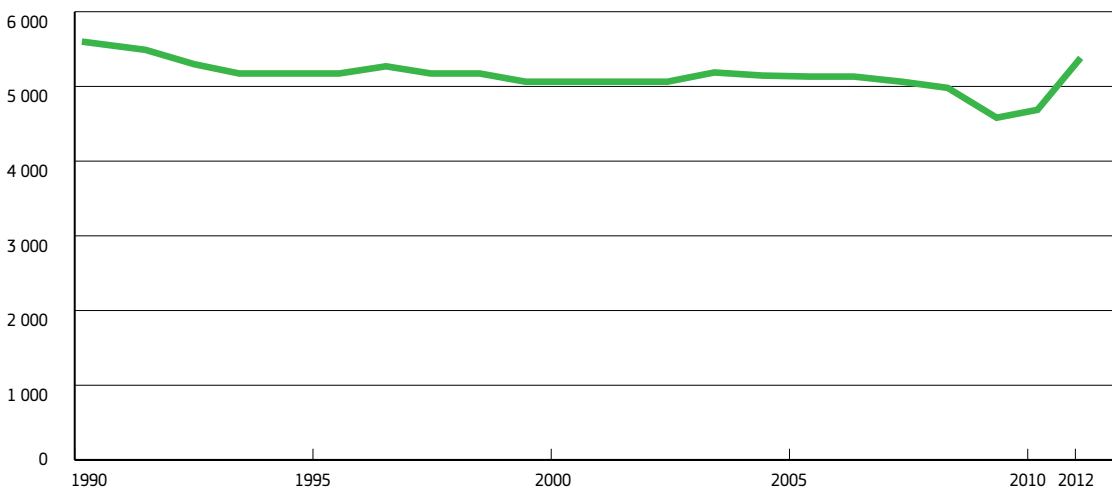
VARIFRÅN KOMMER VÄXTHUSGASERNA?

Totala utsläpp av växthusgaser per sektor i de 28 EU-länderna, 2012.

EU MINSKAR UTSLÄPPEN

De totala utsläppen av växthusgaser i de 28 EU-länderna, utom markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (miljoner ton).

Eftersom klimateffekterna kan se väldigt olika ut i olika områden i EU är anpassningsåtgärderna i de flesta fall lokala eller regionala. EU-strategin kompletterar dessa insatser och hjälper länderna genom att utforma riktlinjer, ge ekonomiskt bidrag, främja ökad kunskap och informationsutbyte och se till att klimatanpassning ingår i all relevant EU-politik.

En särskild EU-plattform för klimatanpassning (<http://climate-adapt.eea.europa.eu>) startade 2012 och stöder anpassningsåtgärder i Europa. Initiativet "Mayors Adapt", som kommissionen drog igång 2104 inom ramen för borgmästaravtalet, ska få städerna att satsa mer på klimatanpassning. Initiativet omfattar stöd till anpassning, nätverkande och upplysningskampanjer på lokal nivå, där klimateffekterna blir mest kännbara.

EU:s andel av de globala utsläppen

EU står för cirka 10 procent av världens växthusgasutsläpp. Nästan 80 procent av EU:s utsläpp kommer från produktion och användning av energi, bland annat transporter.

Internationellt arbete

I hela världen ökar utsläppen av växthusgaser för varje år. Det är ett globalt problem som kräver en gemensam lösning. I internationella klimatförhandlingar talar EU med en röst. Kommissionen och det land som för tillfället är ordförandeland i EU förhandlar för EU:s räkning.

FN:s ramkonvention om klimatförändringar från 1992 var det första viktiga internationella avtalet för klimatåtgärder. Konventionen ratificerades av 196 länder, bland annat alla dåvarande EU-länder och EU som helhet, och fungerar som en samarbetsram för ländernas klimatinsatser.

År 1997 kompletterades konventionen med Kyoto-protokollet, ett internationellt avtal med bindande skyldigheter för industriländerna att minska sina växthusgasutsläpp. Kyoto-protokollet trädde i kraft 2005 och var ett första steg mot att vända den globala utvecklingen med ökande utsläpp.

Nya internationella krafttag

Trots höga förväntningar när förhandlingarna inleddes 2007, lyckades man inte nå ett klimatavtal i Köpenhamn 2009. Men omkring 100 länder, däribland EU-länderna, lovade att minska eller begränsa sina utsläpp till 2020. På initiativ av EU och de mest sårbara utvecklingsländerna beslutade FN:s klimatkonferens 2011 att inleda en ny förhandlingsrunda. Målet är ett globalt klimatavtal som omfattar alla länder, både industriländer och utvecklingsländer. Avtalet kan förhoppningsvis antas i Paris 2015 och börja gälla 2020.

Inför klimatmötet i Paris anser flera utvecklade länder och utvecklingsländer att man bör se över principen om gemensamt men differentierat ansvar och insatser efter förmåga. Uppdelningen mellan de länder som måste minska sina utsläpp av växthusgaser och de som inte behöver göra något kan inte längre baseras på inkomster, vilket var fallet på Rio-konferensen 1992.

I början av 2015 bör alla länder som kan meddela hur stora utsläppsminskningar de är beredda att skriva in i det nya klimatavtalet. På så vis kan man öppet bedöma hur väl enskilda och kollektiva åtgärder bidrar till målet att hålla den globala uppvärmningen under två grader.

EU har satt upp ett mål på 40 procents minskade utsläpp och bekräftar därmed sitt ledarskap i det globala klimatarbetet. Det är också en uppmaning till alla andra stora ekonomier att ta sitt ansvar och lägga fram sina mål långt före mötet i Paris.

Parallellt med arbetet med det nya globala avtalet diskuterar det internationella samfundet hur man kan öka takten på klimatarbetet fram till 2020. De utsläppsminskningar som hittills gjorts räcker inte för att klara tvågradersmålet för den globala uppvärmningen. Vetenskapliga studier har visat att de globala utsläppen inte får fortsätta att öka efter 2020, att de minst måste halveras jämfört med 1990 års nivåer senast 2050 och att de därefter måste fortsätta att minska.

Frågorna diskuteras på högsta politiska nivå. Vid FN:s klimattoppmöte i september 2014 uttryckte 120 av världens ledare sin vilja att bidra till de brådskande internationella insatserna. Företag, miljöorganisationer och allmänheten gick man ur huse och nästan en halv miljon människor deltog i en klimatmarsch i New York.

EU:s utsläppshandel är ett centralt verktyg för att minska utsläppen av växthusgaser på ett kostnadseffektivt sätt.

Vad går politiken ut på?

EU har en rad strategier för att minska utsläppen, främja ren energi och energieffektivitet och stimulera övergången till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp. Det enskilt viktigaste verktyget är handeln med utsläppsrätter, som är världens största koldioxidmarknad. EU var först med att införa utsläppshandel för växthusgaser, och i andra delar av världen följer man nu efter. Genom att sätta en prislapp på koldioxidutsläppen har utsläppshandeln gjort företagen medvetnare om klimateffekterna.

EU:s utsläppshandel

Systemet för utsläppshandel startade 2005 och är en hörnsten i EU:s klimatstrategi. Det omfattar omkring 45 procent av utsläppen från över 12 000 anläggningar inom elproduktion och andra energiintensiva sektorer i EU, Island, Liechtenstein och Norge.

Grundregeln är enkel. Ett gränsvärde eller tak sätts för de sammanlagda utsläppen från de anläggningar som omfattas, till exempel kraftverk. Inom detta utsläppstak tilldelas och köper anläggningar utsläppsrätter, dvs. tillstånd att släppa ut ett visst antal ton växthusgaser varje år. De som släpper ut mindre kan sälja sina överskottsätter. De som tror att de kommer att släppa ut mer än vad de har rätt till kan antingen investera i åtgärder eller teknik för att minska sina utsläpp eller köpa fler utsläppsrätter på marknaden. Den här möjligheten till handel, inom ett fastställt utsläppstak, skapar flexibilitet. Utsläppen minskas där det är billigast och investeringarna styrs dit där man kan göra störst utsläppsminskningar till lägst kostnad.

I början fick anläggningarna ofta gratis utsläppsrätter. Men sedan början av 2013 måste vissa företag köpa alla sina utsläppsrätter på auktion, medan andra måste köpa en viss andel som ökar för varje år. Det totala utsläppstaket sänks gradvis. Till 2020 kommer utsläppen att vara 21 procent lägre än under 2005.

Andra delar av världen tar nu efter EU:s utsläppshandel. Nya Zeeland, Kina, Japan, Sydkorea, Schweiz och delar av USA och Kanada har redan infört eller planerar att införa liknande system.

EU vill utveckla den internationella koldioxidmarknaden och skapa ett nätverk av kompatibla system för handel med utsläppsrätter.

Utsläpp från flyget

Flygets utsläpp av växthusgaser ökar snabbt. Fram till 2020 beräknas flygets utsläpp i världen vara omkring 70 procent högre än 2005. Till 2050 kan utsläppen öka med ytterligare 300–700 procent.

Sedan 2012 omfattas alla flygbolag som flyger inom EU av utsläppshandeln. För att ge FN:s luftfartsbyrå mer tid att skapa ett globalt system för att hantera flygets utsläpp omfattar utsläppshandeln ännu inte internationella flygningar till och från flygplatser utanför EU.

Ökande utsläpp från resandet

En person som flyger tur och retur mellan London och New York genererar ungefär lika mycket utsläpp som en genomsnittlig EU-invånare som värmer upp sin bostad i ett helt år.

Stöd till innovativ teknik

EU har ett av världens mest omfattande program för att stödja utvecklingen av innovativ koldioxidsnål teknik. Programmet NER300 finansieras genom intäkterna från försäljningen av 300 miljoner utsläppsrätter. Det stöder innovativa tekniker för förnybar energi och teknik för att avskilja och lagra koldioxidutsläpp från kraftverk.

Efter ansökningsomgångarna 2012 och 2014 kommer programmet att stödja 38 innovativa projekt för förnybar energi och ett projekt för avskiljning och lagring av koldioxid (CCS) som ska genomföras i 20 EU-länder.

Det totala stödbeloppet blir 2,1 miljarder euro, vilket kommer att generera cirka 2,8 miljarder euro i privata investeringar. Projekten för förnybar energi kommer att öka EU:s årliga produktion av förnybar energi med cirka 18 TWh. Tillsammans med de utsläpp som avskiljs genom CCS-projekten blir minskningen lika stor som om man tog bort tre miljoner bilar från EU:s vägar.

Utsläpp som inte omfattas av utsläppshandeln

Omkring 55 procent av EU:s utsläpp omfattas inte av utsläppshandeln. Det gäller transporter, byggnader, jordbruk och avfall. För att minska dessa utsläpp har EU-länderna enats om en s.k. insatsfördelning med bindande nationella mål för åren till och med 2020.

Målen varierar från en utsläppsminskning på 20 procent för de rikaste länderna till en ökning av utsläppen på 20 procent för de fattigaste. Det innebär att EU:s sammanlagda utsläpp från sektorer som inte omfattas av utsläppshandeln kommer att minska med 10 procent till 2020 jämfört med 2005 års nivåer.

Vägtransporter

Enligt kommissionens färdplan för ett konkurrenskraftigt utsläppsnått samhälle 2050 och vitboken om transporter bör koldioxidutsläppen från transportsektorn minska med cirka 60 procent jämfört med 1990 års nivå senast 2050. För att bidra till klimatmålen för 2030 bör transportsektorns växthusgasutsläpp minska till cirka 20 procent under 2008 års nivå till 2030.

Personbilar och skåpbilar står för cirka 15 procent av EU:s koldioxidutsläpp. Att minska bilarnas utsläpp är därför en viktig del i klimatarbetet. EU-lagstiftningen fastställer tydliga utsläppsgränser som tillverkarna måste följa. Under 2007 släppte nya bilar i genomsnitt ut 159 g koldioxid per kilometer. Från 2015 måste utsläppen minska med 18 procent till 130 g/km, och från 2020 med ytterligare 40 procent till 95 g/km. För nya skåpbilar måste utsläppen minska till 175 g/km senast 2017, dvs. 14 procent mindre än 2007 års nivå på 203 g/km, och med ytterligare 28 procent till 147 g/km 2020.

Transportsektorn står för en stor del av växthusgasutsläppen.

Åtgärderna för att minska utsläppen från fordon har redan gett resultat. De nya bilar som såldes 2013 släppte ut i genomsnitt 127 gram koldioxid per kilometer. Det innebär att målen för 2015 på 130 g/km uppnåddes två år i förväg.

Lastbilar och bussar står för cirka 5 procent av EU:s koldioxidutsläpp. I maj 2014 antog EU-kommissionen en strategi för att hantera utsläppen och föreslog, som ett första steg, att införa lagstiftning om certifiering av koldioxidutsläpp från tunga fordon.

Teknisk innovation kan underlätta omställningen till ett effektivare och hållbarare europeiskt transportsystem genom att öka bränsleeffektiviteten med bättre motorer, material och design.

För att hjälpa bilköparna att välja den bil som har bäst bränsleekonomi måste medlemsländerna enligt EU-reglerna se till att de får tillgång till alla relevanta uppgifter. Bilarna ska bland annat märkas med bränsleeffektivitet och koldioxidutsläpp.

Bränslets kvalitet är också en viktig faktor för att minska transportsektorns växthusgasutsläpp. För fordonsbränslen kräver EU att deras växthusgasintensitet – dvs. mängden utsläpp under bränslets hela livscykel, från utvinning till distribution – minskas med upp till 10 procent till 2020. Man vill också minimera klimatpåverkan från biobränsleproduktionen genom att begränsa den jord- och skogsbruksmark som får omvandlas för detta ändamål.

Utsläppen på vägarna fortsätter att öka

Utsläppen av växthusgaser från vägtransport ökade med 29 procent under perioden 1990–2007, men minskade sedan med 9 procent fram till 2012 till följd av den ekonomiska krisen, höga oljepriser, effektivare personbilar och långsammare ökning av transporter. Vägtransporterna står för cirka en femtedel av EU:s totala koldioxidutsläpp.

Energieffektivitet

För att kunna nå sina mål för 2020 antog EU år 2012 lagstiftning för att främja effektivitet i energikedjans alla led, från omvandling till distribution och förbrukning. Varje EU-land måste införa kvotpliktsystem för energieffektivitet och andra åtgärder för att minska hushållens, industrins och transportsektorns energiförbrukning. Konsumenterna ska också ha rätt att få veta hur mycket energi de förbrukar.

© iStockphoto/Wreck58

Att göra bostäder energisnålare kan både spara pengar och bidra till bättre miljö.

Det finns stora möjligheter att spara energi och minska utsläppen från byggnader. Kommissionen beräknar att utsläppen skulle kunna minskas med ungefär 90 procent till 2050. Enligt reglerna för byggnaders energiprestanda måste alla nya byggnader från och med 2021 vara nollenergihus. Det innebär att de ska producera lika mycket energi som de förbrukar.

Arbetet har redan inletts och många EU-länder tillämpar redan strängare energiregler. Sedan 2012 måste alla anbud vid offentlig upphandling innehålla energieffektivitetsstandarder för byggnader och tjänster.

Jordbruk, skogar och markanvändning

Skogar och jordbruksmark har stor betydelse för klimatförändringen. Träd och växter tar upp och binder koldioxid så att den försvinner från atmosfären. Man räknar med att skogs- och jordbrukets upptag av koldioxid från atmosfären motsvarar cirka 9 procent av EU:s samlade växthusgasutsläpp i andra sektorer.

Men verksamhet som till exempel avverkning och skörd, dränering av våtmarker och gräsbrytning minskar upptaget av koldioxid eller till och med ökar utsläppen, så att skogs- och jordbruket kan omvandlas till utsläppskällor.

Avskogningen bidrar till klimatförändringarna.

Enligt EU-lagstiftning från 2013 måste medlemsländerna varje år redovisa hur mycket koldioxid som tas upp av skogs- och jordbruksmarken, och hur mycket som släpps ut. Det är ett första steg mot att inkludera jord- och skogsbruket i EU:s insatser för minskade utsläpp. På toppmötet i oktober 2014 gick EU-länderna längre och uppmanade kommissionen att föreslå lagstiftning om att EU:s klimatåtgärder ska omfatta markanvändning.

EU bidrar också ekonomiskt till att minska avskogningen i utvecklingsländerna. Stödet kompletterar en förhandlingsprocess inom ramen för FN:s klimatkonvention om minskade utsläpp från avskogning och skogsförstörelse (Redd+), där man har tagit fram internationella regler för att lösa problemet.

Avskilja och lagra koldioxid från industriutsläpp

Med ny teknik kan koldioxid avskiljas från kraftverk och industriella processer, omvandlas till flytande form, transporteras och slutligen lagras i underjordiska geologiska formationer som gasen inte ska kunna läcka ut från. EU har infört regler för att minimera säkerhets- och miljöriskerna vid den här typen av lagring.

© iStockphoto/Brasil12

Samstämmig EU-politik

Inom alla relevanta politikområden, som regional utveckling, jordbruk, fiske och energi, måste man i allt högre grad ta hänsyn till klimatåtgärder och klimatanpassning. EU-ländernas ledare har enats om att minst 20 procent av EU:s budget 2014–2020 ska gå till klimatåtgärder.

Klimatkampanj

Under 2012 startade kommissionen en informationskampanj med sloganen "Det gäller din värld. Och ditt klimat". Kampanjen vill lyfta fram praktiska klimatlösningar och visa hur omställningen till en koldioxidsnål ekonomi kan förbättra människors liv och ge ekonomiska fördelar.

Hjälp till utvecklingsländer

Utvecklingsländerna, särskilt de fattigaste och sårbaraste, behöver betydande ekonomisk hjälp för att minska sina växthusgasutsläpp och anpassa sig till effekterna av klimatförändringarna.

EU är den största givaren i världen av offentligt utvecklingsbistånd och klimatbidrag. Vid klimatkonferensen i Doha 2012 meddelade EU och några medlemsländer att de skulle bidra till

klimatfinansiering i utvecklingsländer med upp till ytterligare 5,5 miljarder euro under 2013.

EU och medlemsländerna tänker fortsätta sitt ekonomiska stöd och ska bidra med sin andel av de 100 miljarder dollar som utvecklade länder har lovat att betala ut varje år fram till 2020. En del av pengarna betalas ut genom en ny grön klimatfond.

EU planerar att anslå upp till 14 miljarder euro från EU:s budget och Europeiska utvecklingsfonden under 2014–2020 för att stödja klimatåtgärder i partnerländer utanför EU, i linje med målet att minst 20 procent av EU:s budget ska gå till klimatarbete.

Life – att investera i klimatkampen är att investera i livet

Sedan 1992 har EU:s Life-program medfinansierat över 4 000 projekt och bidragit med 3,4 miljarder euro till att skydda miljön och klimatet i Europa.

Det nya delprogrammet för klimatinnsatser kommer att anslå 864 miljoner euro mellan 2014 och 2020 till att utveckla och genomföra innovativa sätt att hantera klimatförändringarna.

Syftet är att bidra till övergången till en utsläppsnål och klimattålig ekonomi, förbättra EU:s strategier och lagstiftning när det gäller utarbetande, genomförande och efterlevnad samt stödja bättre hantering av miljö- och klimatfrågor på alla nivåer.

Det finns flera typer av finansiering. Myndigheter, ideella organisationer och småföretag kan få stöd för att införa småskalig teknik för låga koldioxidutsläpp och anpassning och nya metoder och strategier. Varje år utlyses nya ansökningsomgångar för projekt.

Finansieringen kan även slussas genom två pilotinstrument: finansieringsmekanismen för naturkapital (NCF) och privat finansiering för energieffektivisering (PF4EE). Instrumenten kan finansiera projekt genom lån eller mobilisera privat finansiering via garantier från Europeiska investeringsbanken och lokala banker.

Framtiden

En av Europeiska kommissionens prioriteringar är att skapa en störningstålig energiunion med framåt-blickande klimatpolitik. Kommissionen kommer att hjälpa EU att nå målet att bli världsledande inom förnybar energi och vill förbättra energieffektiviteten avsevärt för att främja grön tillväxt.

EU och det internationella samfundet har det senaste decenniet gjort stora framsteg i klimatarbetet. Men för att hålla den globala uppvärmningen under två grader måste utsläppen världen över sluta att öka långt före 2020 och sedan minskas kraftigt för varje år. Detta är ett skäl till att EU vill ha ett långtgående och rättsligt bindande internationellt avtal 2015 där alla länder ska göra åtaganden som motsvarar deras ansvar och förmåga att agera.

FN-toppmötet med världens ledare i september 2014 drev på arbetet med det nya avtalet och med att minska utsläppen ännu mer till 2020.

Läget är akut. Internationella energiorganet har upprepade gånger varnat för att målet om att begränsa uppvärmningen till två grader blir allt svårare och dyrare att nå för vart år som går. Varje euro som inte investeras i renare teknik till 2020 kommer sedan att kosta över fyra gånger mer.

På väg mot 2020 ...

EU är på väg att överträffa sitt mål att minska utsläppen med 20 procent till slutet av årtiondet. Det är tack vare Europa 2020-strategin, redan antagen lagstiftning och nya åtgärder som är på gång.

Med koldioxidmålen för bilar och skåpbilar ökar transportsektorns bidrag till klimatkampen ytterligare.

En annan åtgärder som kommer är ytterligare minskning av utsläppen av klimatfarliga fluorerade gaser, s.k. F-gaser, som används i kylanläggningar och luftkonditionering. F-gasernas värmande effekt är upp till 23 000 gånger större än koldioxidens. En ny EU-förordning som börjar gälla i januari 2015 skärper de befintliga åtgärderna. Senast 2030 ska EU:s utsläpp av fluorerade gaser ha minskat med två tredjedelar jämfört med dagens nivå.

... och mot 2030

År 2030 är nästa milstolpe på vägen mot en konkurrenskraftig europeisk ekonomi med låga koldioxidutsläpp till 2050. För att nå det övergripande målet på 40 procent måste de sektorer som omfattas av EU:s utsläppshandel minska sina utsläpp med 43 procent jämfört med 2005. Utsläppen från andra sektorer ska minskas med 30 procent jämfört med 2005. Det här EU-målet kommer att behöva omvandlas till mål för medlemsländerna. På toppmötet i oktober 2014 drog man upp huvudprinciperna för detta.

Reform av EU:s system för utsläppshandel

I januari 2014 föreslog kommissionen att det skulle skapas en reserv för marknadsstabilitet från och med 2021. Syftet är att åtgärda de senaste årens överskott av utsläppsrätter i EU:s system för utsläppshandel och att förbättra systemets förmåga att stå emot större chocker. Det ska se till att systemet i framtiden är robustare och verkligen främjar koldioxidsnåla investeringar till lägsta möjliga kostnad för samhället.

Vid sitt möte i oktober 2014 underströk EU-länderna att en reformerad och välfungerande utsläppshandel med ett instrument för att stabilisera marknaden i enlighet med kommissionens förslag kommer att bli det viktigaste verktyget för att minska växthusgasutsläppen.

En koldioxidsnål väg ut ur krisen

År 2030 kan tyckas avlägset från dagens perspektiv, där EU tampas med mer akuta problem som svag ekonomisk tillväxt och arbetslöshet. Men en snabbare omställning till en klimatvänlig, koldioxidsnål ekonomi kan hjälpa EU ur den ekonomiska krisen. Det är därför absolut nödvändigt att agera nu.

Allmänheten förväntar sig också åtgärder. En opinionsundersökning från 2013 visar på starkt stöd för klimatåtgärder: Fyra av fem EU-invånare menar att klimatarbete och energieffektiviseringar kan få fart på ekonomin och skapa jobb, och nio av tio anser att klimatförändringarna är ett allvarligt problem.

Läs mer

- ▶ **EU-kommissionens klimatpolitik:** <http://ec.europa.eu/clima>
http://ec.europa.eu/clima/citizens/causes/index_en.htm : Finns på alla EU-språk
- ▶ **EU-kommissionens klimatpolitik på sociala medier:** <https://www.facebook.com/EUClimateAction>
<https://twitter.com/EUClimateAction>
<https://www.youtube.com/user/EUClimateAction>
- ▶ **FN:s klimatpanel IPCC:** <http://www.ipcc.ch>
- ▶ **Frågor om EU? Ring Europa direkt:** 00 800 6 7 8 9 10 11
<http://europedirect.europa.eu>

